

HOŞGÖRÜ İHTİYACI

AYVAZ GÖKDEMİR*

Millî birlik ve bütünlüğümüze, vatanımıza, canımıza ve namusumuza saldırmayan insanların bizden göreceği hoşgördür.

Gönül kelimesi -Yahya Kemal'in ikazı ile- dünya dillerinde yokmuş... Keşke olsaydı. Gönül, muhabbetin, hürmetin, merhametin, edebî, huzurun birbiriyle kaynaştığı bir iklim... Gönül sahiplerinin, önce kendi milletine, sonra da mensup olduğu millete ard niyet beslemeyene karşı sevgi, saygı, merhamet ve hoşgörü göstermesi pek tabiidir.

Siyaset adamlarının, dil ve din konularında neticelerini düşünmeksizin söz söylemesine gönlü razı olmayanlardanım. Mezhep, tarikat, cemaat gibi dinî heyecan ve tavır farklılığından ibaret saydığım meselelere ait inceliklerin, ehli, erbabı, âlimi tarafından çözülmesi gerektiğine inanıyorum.

Bir müşahedem var: Tarihî, sosyolojik, psikolojik bakımdan yüzde yüz haklı olduğumuz konular, ülkemizin, milletimizin ve devletimizin açık ve gizli düşmanları tarafından tersyüz edilmekte; zihinler bulandırılmakta, câhiller ve gafiller kandırılmakta; alınmaz kalelerimizin burçları olan ortak kıymet hükümlerimiz tezyif ve tahrip edilmekte; insanlarımız, birbirine ilgisiz, sevgisiz, saygısız, yabancılaşmış hale düşürülmekte; kültürel gücümüz, sosyal bütünlüğümüz yaralanmaktadır. Siyaset, idare, bilim alanlarında sorumluluk taşıyanların böyle olumsuz bir ortamda, doğrunun, güzelin, iyinin

* Devlet Bakanı.

ısrarlı savunucusu olmasını istemek, neredeyse kahramanlık beklemek kadar aşırı bir talep haline dönüşmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, yetmiş yıllık millî devlet, bütünleşmiş millet ve demokrasi tecrübesi sonucunda yeni nesillerini duygu, düşünce, hayal ve davranış anarşisinden koruyabilecek olgunluğa ve birikime sahiptir. Bütün mesele, insanımızın, hangi tarihî ve coğrafi mirasa sahip olduğunun bilgisine, heyecan ve şuuruna ulaşması, bu ortak mirasa sahip çıkmamıza kimlerin niçin ve nasıl savaş açtığını her an yeniden düşünmesidir.

Türkiye Türklüğünün tarihi, nüansları ve zenginlikleriyle yeni yeni aydınlanıyor. Bilimin henüz el attığı ve ilmî, millî, ciddî bir tavırla araştırıldıkça daha çok aydınlanacak bir çok konu var: Kültürel kimlik arayışlarının, hoşgörüsüzlüğün sürtüşmeye yatkınlığın arkasında, biraz da, tarihinin, sosyoloğun, ilâhiyatçının vazifesini gereği kadar yapmamışlığı yatmaktadır. Bilim aydınlatmadığı konular, fitne ve fesadın malzemesi oluyor.

Türk toplumunda dün var olan, bugün ve yarın da var olması gereken, *birbirimiz için vazgeçilmez olma* duygusunun yaralanmasına izin verilmemelidir. Türkiye toprağına bin yıldır dalga dalga gelen insanların, mezhep, tarikat, cemaat kavgası yapmaktan çok, kaynaşmak ve benzeşmek arzusu gösterdiğine inanıyorum; çünkü böyle bir gönül birliği olmasaydı, bu vatanın korunması ve savunması için milyonlarca insanı aynı cephelerin şehitleri ve gazileri olmaya kim hazırlardı?

Fitne ve fesat her toplumda vardır; bizde daha çok değil, hattâ dinî meselelerde bizde daha az. Afaroz sistemini, engizisyon mezalimini, mezhep savaşlarını düşününce, Hristiyan Avrupa'nın bu konuda zor sönmüş bir yarıdağ olduğunu bile söyleyebiliriz. Bizim hoşgörümüz, bizim kalenderliğimiz; komşulukta, hemşeriliğe, oradan da millet olmaya giden "özel hukuk" anlayışımız, *başkalarına örnek olacak* seviyededir.

Biz samimî ve sade Müslümanlarız; Alevîsi, Sünnîsi ile taassuptan uzak yaşamaya çalışırız, çalışmalıyız. Geçmişte siyasetten doğmuş, siyasî mücadelelerin tabîî sonuçları olarak tarihteki yerini almış bazı acı ve nahoş tablolara, bugün hak verecek insaf, iz'an ve vicdan sahibi kimse çıkmaz, çıkmamalıdır.

Biz Türküz; Türk Müslümanlığının ise, samimiyet, sâdelik ve hoşgörü bakımından İslâm âleminde çok özel bir yeri vardır. Bu yerin korunması herkesin vazifesidir; neticesi ise, hüzür ve bütünlüğümüzdür.

Atatürk Kültür Merkezi'nin başkanı Prof. Dr. Sadık Tural toplumumuzdaki sürtüşmelerden birinin çözümü için 315 mektup yazdığını, gelen cevapları kitaplaştıracığını, makale beklediklerinin listesiyle beraber haber verdiği zaman çok duygulandım. Meselelerin gerisinde değil önünde olmak idraki, bilim adamlarımızın da, bürokratımızın da yaygın bir özelliği olmalıdır.

Ekonomik ve teknolojik sahada bir çok eksiğimiz ve ihtiyacımız olduğu muhakkaktır; ancak, birbirimize hoşgörü, muhabbet, hizmet şevki duymaz isek diğer ihtiyaçlarımızı boşuna gidermiş oluruz. Herşeyden çok, birbirimize hoşgörü göstermeye, birbirimizi sevmeye, saymaya ihtiyacımız var. Buna karşı çıkanların ise doğru teşhis edilmesi, hatta gerektiği hallerde teşhiri de ayrı bir ihtiyaç alanımızdır.

Kim ne yazmıştır, henüz ben de bilmiyorum; lâkin bu vatanın ekmeğini yemiş, hem geçmişe, hem de geleceğe karşı sorumluluk şuru taşıyan insanların söyleyecekleri, *sadece üslûp bakımından farklıdır* diye düşünüyorum.

Prof. Dr. Sadık Tural, dizginin tamamlandığını haber verdiği zaman ise, kâğıt ve baskıyla ilgili problemlerine derhal hâl çaresi bulunmasına katkı sağlamış olmak, gönül huzurumu arttırmıştır.

Bu binbeşyüz sayfaya yakın esere yazılarıyla katkıda bulunan, tashih gibi eziyetli bir işi üstlenen, dizgiyi, baskıyı gerçekleştiren kalem ve gayret sahiplerine teşekkür ederim.

Okumak zahmetini göze alan herkesin yararlanacağı muhakkak olan bir eser meydana geldi. Umdüğümüz gibi olsun, hayırlı olsun...

